

Zašto nam je važno iskustvo španjolskih anarhosindikalista?

Godina 2010. označava stoljeće postojanja CNT-a (Nacionalne konfederacije rada). Pregled povijesti tog španjolskog sindikata podsjeća nas na razloge zbog kojih ga danas smatramo jednom od najvažnijih organizacija u cijelom anarhosindikalističkom pokretu.

Kada je daleke 1910. u Barceloni osnovana **Nacionalna konfederacija rada (Confederación Nacional del Trabajo – CNT)**, malo je mogao predvidjeti kakav će neizbrisiv trag njihov rad ostaviti ne samo na anarhosindikalistički pokret, već i na svjetsku povijest. Povijest CNT-a čini cijelo jedno stoljeće predane borbe za veća prava, bolje uvjete rada, ali i bolji svijet. Iskustva radnika okupljenih u CNT-u nekad i danas, predstavljaju jedan izniman izvor inspiracije i motivacije, ona nas podsjećaju da su promjene ipak ostvarive.

PRVE GODINE

CNT je osnovan 1. studenog 1910. godine i već je od samog početka bio trn u oku poslodavcima, državnim vlastima, ali i drugim većim sindikatima, prije svega sindikatu UGT (Unión General de Trabajadores – Opće udruženje radnika) koji je bio pod kontrolom socijalističke stranke PSOE. U mnogim se aspektima jako razlikavao od ostalih sindikata.

Budući da je bio zasnovan na slobodarskim i revolucionarnim, tj. anarhosindikalističkim idejama, zagovarao je direktnu akciju i direktnu demokraciju - u njegovim redovima nisu postojali plaćeni birokrati koji bi pregovarali i odlučivali u ime radnika niti je postojala piramidalna hijerarhijska struktura. Bio je organiziran poput mreže, a sve su odluke proizlazile iz baze ravnopravnih članova koji su preko delegata prenosili svoje želje do geografski viših instancija, npr. regionalne ili nacionalne razine. Delegati su mogli biti smijenjeni u svakom trenutku te nisu odlučivali svojevrijedno, već su služili samo kao „megafon“ koji je trebao izreći mišljenje nižih instancija. Sukladno svojim slobodarskim uvjerenjima, članovi CNT-a su bojkotirali izbore i protivili su se suradnji s državom.

Broj članova CNT-a povećavao se velikom brzinom, a već su 1911. godine sudjelovali u generalnom štrajku. Upravo to će dovesti do zabrane CNT-a te će njegovo djelovanje biti preseljeno u ilegalu do 1914. godine. Unatoč zabrani, CNT je krajem desetljeća okupljao više

od milijun članova. Zanimljivo je i to što je veliku podršku uživao među seljacima.

Iako su se i španjolski anarhosindikalisti zalagali za revoluciju koja bi potpuno izmijenila društvo, bili su izrazito kritički nastrojeni prema ruskim boljševicima i Oktobarskoj revoluciji, posebno nakon što su čuli dojmove i iskustva nekih članova CNT-a koji su osobno posjetili „prvu radničku zemlju na svijetu“.

Godine 1922. u Berlinu je osnovano **Međunarodno radničko udruženje (MRU)**. Međunarodno radničko udruženje je okupljalo revolucionarne, anarhosindikalističke organizacije iz cijeloga svijeta, a među njima je bio i španjolski sindikat CNT. Već je sljedeće godine u Španjolskoj na vlast došao Miguel Primo de Rivera i uvedena je diktatura. CNT je još jednom zabranjen.

Iberijska anarhistička federacija (Federación Anarquista Ibérica – FAI) osnovana je 1927. godine kao grupa unutar CNT-a, a povod za njeno osnivanje bilo je mišljenje nekih članova da CNT postaje previše „umjeren“ te da se odriče svojih anarhosindikalističkih uvjerenja. To je bilo vrijeme unutarnjih sukoba u španjolskom anarhosindikalističkom i slobodarskom pokretu, a dodatan je pritisak stvarala represija vladavine Prima de Rivere. Zanimljivo je da FAI u obliku grupe afiniteta unutar CNT-a postoji i danas.

ŠPANJOLSKI GRAĐANSKI RAT

Tridesete godine 20. stoljeća su u Španjolskoj bile posebno turbulentne. Godine 1931. u Španjolskoj je prestala postojati monarhija i uspostavljena je republika. Oduševljenje je među narodom u početku bilo veliko, ali se ubrzo pokazalo da nove republikanske vlasti nisu u stanju riješiti postojeće probleme i poboljšati položaj naroda. Anarhosindikalisti su bili očekivano skeptični prema novim vlastima, ali je upravo to privuklo razočarane radnike i seljake.

Kada je na vlast došla ljevica, Narodni front, ljudi su očekivali velike promjene, prije svega oslobađanje političkih zatvorenika desničarske vlade koje je bila na vlasti u prvim godinama republike. Nova je vlada obećavala puno, ali je malo toga ispunila te je narod bio prisiljen uzeti stvari u svoje ruke. Zatvorenike su oslobodili njihovi prijatelji i sugrađani, a ne vlast. Međutim, otpor vlasti su organizirali i pripadnici reakcionarnih i fašističkih snaga. Godine 1936. dolazi do državnog udara i fašistička Falanga, u to vrijeme pod vodstvom Franca, počinje raditi na uspostavi autoritarnog i represivnog režima. Započeo je građanski rat. Članovi i simpatizeri CNT-a spremno su organizirali otpor fašistima. Čak su pokopane i neke stare ratne sjekire te su radnici u CNT-u pristali na suradnju sa socijalistima i republikancima kako bi se bolje suprotstavili Francu. Ipak, najvažnije obilježje toga vremena zasigurno je socijalna revolucija koju su inicirali članovi CNT-a u određenim gradovima i regijama Španjolske.

Dugogodišnji rad na slobodarskom obrazovanju i organiziranju konačno se isplatio. Radnici su preuzeli svoja radna mjesta, a poljoprivrednici zemlju. Nestala je potreba za državnim vlastima, ljudi su sami odlučivali o svojim životima i svojoj zajednici preko javnih skupština. U nekim dijelovima zemlje ukinut je i novac i ljudi su jednostavno uzimali onoliko proizvoda koliko im je trebalo da zadovolje potrebe. Obrazovanje i zdravstvena skrb postali su dostupni svima. Širile su se ideje slobode i revolucija je dobivala sve više pristaša. U

svemu je ovome najvažnija činjenica da to nije bila revolucija koju je odozgo nametnula neka „revolucionarne partija“. Radnici i seljaci nisu htjeli preuzeti državu kao što su to učinili boljševici u Rusiji, već su htjeli, vođeni slobodarskim idejama anarhosindikalizma, uspostaviti slobodno društvo bez države, kapitalizma i ugnjetavanja.

Suočeni s tri nadmoćna neprijatelja – fašistima, kapitalistima i staljinistima – španjolski anarhosindikalisti nisu bili u pretjerano zavidnom položaju. Unatoč otporu, Franco je ostvario svoju namjeru i, zahvaljujući stranoj vojnoj pomoći, preuzeo vlast. Njegova će diktatura trajati sve do 1975. godine. CNT je, naravno, cijelo to vrijeme bio zabranjen i morao je djelovati u inozemstvu. Prema nekim procjenama, oko 180 tisuća članova CNT-a ubijeno je za vrijeme Francove vladavine.

CNT DANAS

Nakon Francove smrti, aktivnosti CNT-a ponovno postaju javne i počinje rad na povratku stare slave. Međutim, nova vlast nije bila ništa naklonjenija anarhosindikalizmu. Mediji su vodili kampanju blaćenja, vlasti su odbijale vratiti kompletnu imovinu oduzetu za vrijeme Franca, a desničarske skupine su napadale članove. Međutim, CNT nije odustao i ipak je došlo do nekih pomaka. Jedna se reformistička grana odvojila od CNT-a zbog neslaganja oko odluke da se ne sudjeluje u upravnim odborima. Naime, CNT smatra da bi sudjelovanje u takvim tijelima uskratilo većini radnika pravo na sudjelovanje u odlučivanju. Reformisti su kasnije osnovali svoj sindikat – CGT.

Suvremenu povijest CNT-a obilježio je niz kampanja za poboljšanje položaja radnika te niz uspješnih borbi na radnom mjestu. Njihov način organiziranja koji osigurava sudjelovanje svih radnika u odlučivanju ostao je nepromijenjen, kao i rad na slobodarskom obrazovanju, odnosno kritici kapitalizma, države i birokratskih sindikata.

Španjolski su radnici dokazali da je drugačiji svijet moguć. Na nama je da učimo iz njihovog primjera i na njihovim greškama. Burnu prošlost CNT-a obilježila je neprekidna ustrajnost i predanost. Zaista, bolje sutra će doći samo ako se vlastitim snagama za to izborimo.

Izvor: Štrajk, broj 1